

Het klavertje vier
voor de
hedendaagse
school

Het klavertje vier voor de hedendaagse school

zoektocht naar visie voor waardegedreven
onderwijs

Pieter Busschaert

Schrijver: Pieter Busschaert

ISBN: 9789402189490

© Pieter Busschaert

November 2019

Inleiding

Een school is als een schip dat onderweg is: het is een groot, stevig vaartuig waarmee je op weg bent naar een bestemming. Zonder vooraf een koers te bepalen blijft de school net als een schip stuurloos en oeverloos dobberen. Het blijft echter ondanks die stuurloosheid wel een schip maar om het dan terug in beweging te krijgen kost dit enorm veel moeite en tijd. Daarnaast is een schip ook moeilijk te keren, eenmaal op koers, kan je de route nog aanpassen maar ook dat kost veel moeite.

Laat dit boek nu juist eens gaan over de koers van een school. We willen hier eens uit het eindeloos gedobber en geploeter wegblijven waarin de onderwijspraktijk al te vaak vastloopt. In dit boek gaan we op zoek naar de bestemming, het doel van onderwijs. Daarna gaan we op zoek naar hoe we best die bestemming bereiken en tot slot geven we voorbeelden van hoe we dit kunnen verwezenlijken.

1 Hedendaagse uitdaging

1.1 de huidige school

Een schooldag!

Met knikkende knieën stap ik ook vandaag weer de schoolpoort binnen. Ik weet dat ik hier moet zijn, zoals alle dagen van maandag tot vrijdag, en dat zo de bel gaat. Even bijpraten, vriendelijk lachen naar die andere lotgenoten. De bel gaat. Ik stap naar de rij en samen lopen (beter gezegd slenteren) we naar de klas. Dan 50 minuten leerstof. De bel en daarna terug 50 minuten les maar dan een ander onderwerp. Zo gaan we voort tot de middag. Snel eten en daarna begint de het opnieuw...

Kim

Dit korte verhaal komt uit een levensbeschouwelijk groeiboek. Een opdracht aan mijn laatstejaars studenten secundair. Dit stukje illustreert hoe gestandaardiseerd het schoolleven wel is. Een leerling zou deze ervaring op bijna iedere school in Vlaanderen kunnen opdoen. Het is zelfs bevreemdend dat als je bovenstaande tekst opnieuw zou lezen,

maar dan met het idee dat dit door een leerkracht gezegd wordt, je dit evenzeer zou kunnen inbeelden als verloop van een standaard dag op een doorsnee school.

Als deze ervaring dan ook zo algemeen gedeeld is, is ze dan nog waardevol? Is de leerling of leerkracht nog echt een persoon die we willen zien ontwikkelen of zijn ze naamloze radertjes die mee moeten draaien in het systeem. Het lijkt wel of een van de beroepen die het meest gerelateerd is aan met mensen omgaan, namelijk onderwijs, zich heeft omgevormd tot een banale machine die zelfs niet meer met het eindproduct bezig is. Spontaan komt hier een quote ter gedachte waar ik een heel lang mee in mijn maag zit:

als onderwijs het antwoord is,

wat was dan de vraag?¹

Vanuit de eerste schoolstrijd is er het argument dat we school organiseren om de kinderen op te vangen. We zouden moeten het kind bewaren. De school heeft als taak een babysit te zijn voor

¹ Ludo Heylen, CEGO ,Leuven

de ouders die aan het werk zijn en bijdragen tot de maatschappij. Soms voelt de taak als leerkracht inderdaad zo aan: kinderen opvangen terwijl de ouders aan het werk zijn. Maar iedere vezel in mijn lijf wringt tegen bij deze omschrijving van mijn nobel beroep.

Het roept een beeld op van onderwijs als bewaarklas, een plaats waar kinderen als kostbaar object even in een kluisje worden gezet tot de dagelijkse sleur die mama en papa moeten doormaken weer voorbij is. Onze jeugd is meer waard dan dit en we verwachten de dag van vandaag ook meer van een school dan dit.

1.2 Klassiek denken over opvoeden voorbij

We kunnen ruwweg drie manieren van kijken naar de filosofie rond opvoeden onderscheiden vóór 1960. Ten eerste was er de manier die we kunnen plaatsen onder de noemer van “principes van opvoeding”. Hierin ligt de taak van de filosofie rond opvoeden in het zoeken naar antwoorden op de meest fundamentele